

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

 (к.е.н., доцент М. М. Гесенко)
« 02 » 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

МІСЦЕВІ ФІНАНСИ

Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма: *Фінанси, банківська справа та страхування* (другий рівень (магістерський) вищої освіти)

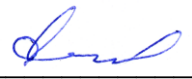
Факультет: *Економіки і менеджменту*

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни “Місцеві фінанси” для студентів за спеціальністю 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”

Розробники:

к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Самошкіна І.Д. ( )

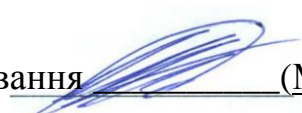
д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Борисова В.А. ( )

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Протокол від « 17 » _06___ 2020 року № _15___

Завідувач кафедри

кафедри фінансів, банківської справи та страхування (М.М. Геєнко)

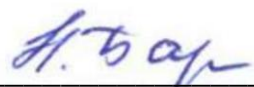
Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи)

 (Борисова В.А.)

Декан факультету економіки і менеджменту (Строченко Н.І.)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

 (Н.М. Баранік)

Зареєстровано в електронній базі: _____ 2020 р.

© СНАУ, 2020 рік

© Самошкіна І.Д., Борисова В.А., 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Вибіркова	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 7		2020-2021-й	2020-2021-й
		Курс	
		1м	1м
		Семестр	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 120		Лекції	
		30 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	106
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: Залік	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітній ступінь: <i>Магістр</i>		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 51,1/48,9 (46/44);

для заочної форми навчання - 15,6/84,4 (14/76).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета: надання майбутньому фахівцю теоретичних знань та практичних навичок для прийняття ефективних рішень в галузі місцевих фінансів. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати: сутність та роль місцевих фінансів у економічному і соціальному розвитку адміністративно-територіальних утворень, основи місцевих фінансів, роль місцевих фінансових органів у процесі виконання бюджетів за доходами і видатками, технології бюджетного планування та контролю за бюджетними коштами на місцевому рівні.

2.2. Завдання: набуття навичок роботи щодо проведення аналізу ефективності формування та використання та управління фінансовими ресурсами органів місцевого самоврядування.

Вивчення навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» передбачає формування у студентів компетентностей:

№	Вид програмних компетентностей	Програмна компетентність	Шифр
1	Загальні	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК1
2		Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	ЗК4
Спеціальні (фахові) компетентності		Здатність використовувати фундаментальні закони розвитку для прогнозування основних тенденцій розвитку аграрного сектору економіки з відповідним фінансово-кредитним забезпеченням та страховим захистом	СК10
		Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).	СК03

2.3 Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Місцеві фінанси» студент повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

№	Програмні результати навчання	Шифр
1	Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності	ПРН 1
2	Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування	ПРН 2
3	Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності	ПРН 3
4	Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.	ПРН 4

Програма навчальної дисципліни
Затверджена Вченою Радою СНАУ
Протокол №6 від 23.05.2018 р.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи організації місцевих фінансів.

Тема 1. Сутність організації місцевих фінансів. Місцеве самоврядування та його роль у становленні місцевих фінансів. Вчення про місцеві фінанси та його розвиток. Сучасні наукові підходи щодо визначення сутності місцевих фінансів. Функції місцевих фінансів та основні принципи їх організації. Склад місцевих фінансових інститутів та їх характеристика. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави. Формування нормативно-правового забезпечення місцевих фінансів.

Тема 2. Фінансова політика місцевих органів влади. Зміст місцевої фінансової політики та її сегменти. Принципи організації місцевої фінансової політики. Право податкової ініціативи. Політика органів місцевого самоврядування у сфері місцевих запозичень. Проблеми розвитку місцевої фінансової політики в Україні.

Змістовий модуль 2. Місцеві бюджети як складова системи фінансових ресурсів місцевого самоврядування.

Тема 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади. Склад матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування. Місцеві бюджети у системі фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Етапи розвитку місцевих бюджетів України. Роль місцевих бюджетів у соціальному та економічному розвитку регіонів і територіальних громад. Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування та проблеми її забезпечення.

Тема 4. Формування дохідної бази місцевих бюджетів. Поняття і види доходів місцевих бюджетів. Теоретичні основи місцевого оподаткування. Характеристика механізму справляння місцевих податків і зборів. Поширення практики самооподаткування мешканців територіальних громад. Місцеві запозичення до місцевих бюджетів. Проблеми мобілізації доходів місцевих бюджетів і шляхи їх вирішення.

Тема 5. Система видатків місцевих бюджетів. Теоретичні основи формування видатків місцевих бюджетів. Склад видатків місцевих бюджетів. Основи планування видатків місцевих бюджетів. Складання кошторису доходів і видатків бюджетної установи. Порядок виконання видатків місцевих бюджетів. Програмно-цільовий метод бюджетування на місцевому рівні.

Тема 6. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання. Економічний зміст, необхідність та цілі фінансового вирівнювання. Бюджетне регулювання, його мета, інструменти та методи. Сучасний стан та проблеми здійснення фінансового вирівнювання в Україні. Досягнення цілей фінансового вирівнювання в процесі реалізації регіональної політики України. Шляхи підвищення результативності фінансового вирівнювання.

Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні. Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні. Складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність місцевих бюджетів. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні та їх повноваження. Забезпечення прозорості та відкритості бюджетного процесу на місцевому рівні.

Тема 8. Фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Фінансування проектів об'єднаних територіальних громад з державного фонду регіонального розвитку. Альтернативні джерела фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад. Гранти Європейського союзу. Гранти Агентства США з міжнародного розвитку(USAID). Фінансова допомога міжнародних проектів.

Змістовий модуль 3. Фінансові основи діяльності підприємств місцевого господарства.

Тема 9. Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства. Місцеве господарство як інститут місцевих фінансів, його склад та стан. Особливості фінансово-господарської діяльності підприємств комунальної форми власності бізнес та його роль у формуванні фінансової бази місцевого самоврядування.

Тема 10. Фінанси підприємств комунального господарства. Склад та специфіка фінансової діяльності підприємств комунального господарства. Необхідність та шляхи реформування житлово-комунального господарства України. Перспективні напрями

розвитку комунального сектору. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства.

Тема 11. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу. Склад та особливості організації фінансів житлово-експлуатаційного комплексу. Фінансова діяльність підприємств житлового господарства. Фінансова діяльність комунальних транспортних підприємств. Фінансова діяльність комунальних підприємств водопостачання та водовідведення.

Змістовий модуль 4. Організація управління місцевими фінансами в Україні. Світовий досвід організації місцевих фінансів.

Тема 12. Управління місцевими фінансами в Україні. Місцеві фінансові органи, їх завдання, повноваження і функції. Участь громадськості в управлінні фінансами територіальних громад. Система казначейського обслуговування місцевих бюджетів. Фінансовий контроль на місцевому рівні.

Тема 13. Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів. Зміст і значення Європейської хартії місцевого самоврядування. Теоретичні та практичні аспекти бюджетного федералізму. Доходи і видатки локальних урядів. Зарубіжний досвід місцевих позабюджетних фондів. Фінансове вирівнювання за кордоном. Місцеві позики в зарубіжних країнах.

Тема 14.

Тема 15.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма/Заочна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Сутність місцевих фінансів. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади						
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи організації місцевих фінансів.						
Тема 1. Сутність організації місцевих фінансів.		2/2	2			5/8
Тема 2. Фінансова політика місцевих органів влади.		2	2			5/8
Разом за змістовим модулем 1		4/2	4			10/16
Змістовий модуль 2. Місцеві бюджети як складова системи фінансових ресурсів місцевого самоврядування.						
Тема 3. Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади.		2/2	2			5/8
Тема 4. Формування дохідної бази місцевих бюджетів.		2	2			5/8
Тема 5. Система видатків місцевих бюджетів.		2	2			5/8
Тема 6. Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання.		2	2			6/9
Тема 7. Бюджетний процес на місцевому рівні.		2	2			5/9
Тема 8. Фінансування проектів розвитку ОТГ.		2	2/2			6/8
Разом за змістовим модулем 2		12/2	12/2			32/50
Модуль 2. Фінанси підприємств місцевого господарства. Бюджетний контроль і моніторинг.						
Змістовий модуль 3. Фінансові основи діяльності підприємств місцевого господарства.						
Тема 9. Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства		2/2	2/2			5/8
Тема 10. Фінанси підприємств комунального господарства.		2	2			5/8
Тема 11. Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу.		2	2			5/8
Разом за змістовим модулем 3		6/2	6/2			15/24
Змістовий модуль 4. Управління місцевими фінансами в Україні. Світовий досвід організації місцевих фінансів						
Тема 12. Управління місцевими фінансами в Україні.		2/2	2/2			6/8
Тема 13. Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів.		2	2			5/8
Разом за змістовим модулем 4		4/2	4/2			11/16
УСЬОГО ГОДИН	120/120	26/8	26/6	-	-	68/106

**5. Теми та план лекційних занять
(денна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p align="center">Тема 1: Сутність організації місцевих фінансів.</p> <p align="center">План:</p> <p>Місцеве самоврядування та його роль у становленні місцевих фінансів. Вчення про місцеві фінанси та його розвиток. Сучасні наукові підходи щодо визначення сутності місцевих фінансів. Функції місцевих фінансів та основні принципи їх організації. Склад місцевих фінансових інститутів та їх характеристика. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави.</p>	2
2	<p align="center">Тема 2: Фінансова політика місцевих органів влади.</p> <p align="center">План:</p> <p>Зміст місцевої фінансової політики та її сегменти. Принципи організації місцевої фінансової політики. Право податкової ініціативи. Політика органів місцевого самоврядування у сфері місцевих запозичень.</p>	2
3	<p align="center">Тема 3: Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади.</p> <p align="center">План:</p> <p>Склад матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування. Місцеві бюджети у системі фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Етапи розвитку місцевих бюджетів України. Роль місцевих бюджетів у соціальному та економічному розвитку регіонів і територіальних громад.</p>	2
4	<p align="center">Тема 4: Формування дохідної бази місцевих бюджетів.</p> <p align="center">План:</p> <p>Поняття і види доходів місцевих бюджетів. Теоретичні основи місцевого оподаткування. Характеристика механізму справляння місцевих податків і зборів. Поширення практики самооподаткування мешканців територіальних громад. Місцеві запозичення до місцевих бюджетів.</p>	2
5	<p align="center">Тема 5: Система видатків місцевих бюджетів.</p> <p align="center">План:</p> <p>Склад видатків місцевих бюджетів. Основи планування видатків місцевих бюджетів. Складання кошторису доходів і видатків бюджетної установи. Порядок виконання видатків місцевих бюджетів. Програмно-цільовий метод бюджетування на місцевому рівні.</p>	2
6	<p align="center">Тема 6: Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання.</p> <p align="center">План:</p> <p>Економічний зміст, необхідність та цілі фінансового вирівнювання. Бюджетне регулювання, його мета, інструменти та методи. Досягнення цілей фінансового вирівнювання в процесі реалізації регіональної політики України. Шляхи підвищення результативності фінансового вирівнювання.</p>	2
7	<p align="center">Тема 7: Бюджетний процес на місцевому рівні.</p> <p align="center">План:</p> <p>Зміст і стадії бюджетного процесу на місцевому рівні. Складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність місцевих бюджетів. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні та їх повноваження.</p>	2
8	<p align="center">Тема 8: Фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ).</p> <p align="center">План:</p> <p>Фінансування проектів об'єднаних територіальних громад з державного фонду регіонального розвитку. Альтернативні джерела фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад. Гранти Європейського союзу. Гранти Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).</p>	2
9	<p align="center">Тема 9: Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства.</p> <p align="center">План:</p> <p>Місцеве господарство як інститут місцевих фінансів, його склад та стан. Особливості фінансово-господарської діяльності підприємств комунальної форми власності.</p>	2
10	<p align="center">Тема 10: Фінанси підприємств комунального господарства.</p> <p align="center">План:</p> <p>Склад та специфіка фінансової діяльності підприємств комунального господарства. Необхідність та шляхи реформування житлово-комунального господарства України. Перспективні напрями розвитку комунального сектору.</p>	2

11	Тема 11: Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу. План: Фінансова діяльність підприємств житлового господарства. Фінансова діяльність комунальних транспортних підприємств. Фінансова діяльність комунальних підприємств водопостачання та водовідведення.	2
12	Тема 12: Управління місцевими фінансами в Україні. План: Місцеві фінансові органи, їх завдання, повноваження і функції. Система казначейського обслуговування місцевих бюджетів. Фінансовий контроль на місцевому рівні.	2
13	Тема 13: Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів. План: Теоретичні та практичні аспекти бюджетного федералізму. Доходи і видатки локальних урядів. Зарубіжний досвід місцевих позабюджетних фондів. Фінансове вирівнювання за кордоном. Місцеві позики в зарубіжних країнах.	2
14	Тема 14:	2
15	Тема 15:	2
	Разом	30

**5. Теми та план лекційних занять
(заочна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1: Сутність організації місцевих фінансів. План: Місцеве самоврядування та його роль у становленні місцевих фінансів. Вчення про місцеві фінанси та його розвиток. Сучасні наукові підходи щодо визначення сутності місцевих фінансів. Функції місцевих фінансів та основні принципи їх організації. Склад місцевих фінансових інститутів та їх характеристика. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави.	2
2	Тема 2: Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади. План: Склад матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування. Місцеві бюджети у системі фінансових ресурсів місцевого самоврядування. Етапи розвитку місцевих бюджетів України. Роль місцевих бюджетів у соціальному та економічному розвитку регіонів і територіальних громад.	2
3	Тема 3: Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства. План: Місцеве господарство як інститут місцевих фінансів, його склад та стан. Особливості фінансово-господарської діяльності підприємств комунальної форми власності.	2
4	Тема 4: Управління місцевими фінансами в Україні. План: Місцеві фінансові органи, їх завдання, повноваження і функції. Система казначейського обслуговування місцевих бюджетів. Фінансовий контроль на місцевому рівні.	2
	Разом	8

**6. Теми практичних занять
(денна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомлення з особливостями організації місцевих фінансів.	2
2	Ознайомлення зі значенням та роллю бюджету розвитку.	2
3	Вивчення алгоритму розроблення та реалізації бюджетних програм.	2
4	Ознайомлення з особливостями здійснення місцевих запозичень	2
5	Вивчення особливостей видатків спеціального фонду місцевого бюджету.	2
6	Ознайомлення з сутністю та призначенням дотацій та особливостями надання субвенцій.	2
7	Ознайомлення з особливостями формування бюджетного календаря ОТГ	2
8	Ознайомлення з сутністю та значенням гендерного бюджетного аналізу	2
9	Вивчення порядку проведення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту	2

	діяльності підприємств місцевого господарства.	
10	Ознайомлення з особливостями управління фінансами підприємств комунального господарства	2
11	Вивчення структури фінансового плану комунального підприємства	2
12	Ознайомлення з аудитом ефективності виконання бюджетних програм.	2
13	Ознайомлення з порядком надання місцевих позик в зарубіжних країнах.	2
14	Вивчення	2
15	Ознайомлення	2
	Разом	30

**6. Теми практичних занять
(заочна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вивчення алгоритму розроблення та реалізації бюджетних програм.	2
2	Вивчення порядку проведення внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту діяльності підприємств місцевого господарства.	2
3	Ознайомлення з аудитом ефективності виконання бюджетних програм	2
	Разом	6

**7. Самостійна робота
(денна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність організації місцевих фінансів. Формування нормативно-правового забезпечення місцевих фінансів.	5
2	Фінансова політика місцевих органів влади. Проблеми розвитку місцевої фінансової політики в Україні.	5
3	Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади. Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування та проблеми її забезпечення.	5
4	Формування дохідної бази місцевих бюджетів. Проблеми мобілізації доходів місцевих бюджетів і шляхи їх вирішення.	5
5	Система видатків місцевих бюджетів. Теоретичні основи формування видатків місцевих бюджетів.	5
6	Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання. Сучасний стан та проблеми здійснення фінансового вирівнювання в Україні.	6
7	Бюджетний процес на місцевому рівні. Забезпечення прозорості та відкритості бюджетного процесу на місцевому рівні.	5
8	Фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Фінансова допомога міжнародних проектів.	6
9	Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства. Бізнес та його роль у формуванні фінансової бази місцевого самоврядування.	5
10	Фінанси підприємств комунального господарства. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства.	5
11	Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу. Особливості організації фінансів житлово-експлуатаційного комплексу.	5
12	Управління місцевими фінансами в Україні. Участь громадськості в управлінні фінансами територіальних громад.	6
13	Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів. Зміст і значення Європейської хартії місцевого самоврядування.	5
14		
15		
	Разом	60

**7. Самостійна робота
(заочна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність організації місцевих фінансів. Формування нормативно-правового забезпечення місцевих фінансів.	8
2	Фінансова політика місцевих органів влади. Проблеми розвитку місцевої фінансової політики в Україні.	8

3	Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади. Фінансова незалежність органів місцевого самоврядування та проблеми її забезпечення.	8
4	Формування дохідної бази місцевих бюджетів. Проблеми мобілізації доходів місцевих бюджетів і шляхи їх вирішення.	8
5	Система видатків місцевих бюджетів. Теоретичні основи формування видатків місцевих бюджетів.	8
6	Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання. Сучасний стан та проблеми здійснення фінансового вирівнювання в Україні.	9
7	Бюджетний процес на місцевому рівні. Забезпечення прозорості та відкритості бюджетного процесу на місцевому рівні.	9
8	Фінансування проектів розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ). Фінансова допомога міжнародних проектів.	8
9	Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства. Бізнес та його роль у формуванні фінансової бази місцевого самоврядування.	8
10	Фінанси підприємств комунального господарства. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства.	8
11	Фінансова діяльність житлово-експлуатаційного комплексу. Особливості організації фінансів житлово-експлуатаційного комплексу.	8
12	Управління місцевими фінансами в Україні. Участь громадськості в управлінні фінансами територіальних громад.	8
13	Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів. Зміст і значення Європейської хартії місцевого самоврядування.	8
	Разом	106

8. Індивідуальні завдання

Модуль 1. Сутність місцевих фінансів. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади.

Написання реферату за темами:

1. Сутність місцевих фінансів.
  2. Обчислення і сплата місцевих податків і зборів.
  3. Проблеми фінансування житлово-комунального господарства та шляхи їх вирішення в Україні.
  4. Бюджетний процес на місцевому рівні.
  5. Інвестиційна складова місцевих бюджетів.
  6. Проблеми реформування місцевого оподаткування.
  7. Зміст та структура видатків місцевих бюджетів.
  8. Фінансове планування на підприємствах комунальної власності.
  9. Проблеми становлення і розвитку місцевих фінансів в Україні.
  10. Склад, структура видатків місцевих бюджетів.
  11. Фінансові ресурси місцевих територіальних громад, їх склад, структура.
  12. Проблемні аспекти міжбюджетних трансфертів між державним і місцевими бюджетами.
  13. Вплив місцевих фінансів на економічний розвиток регіонів.
  14. Бюджетний федералізм
  15. Реформа адміністративно-територіального устрою на Україні та її вплив на формування бюджетної політики.
2. Вирішення задач (згідно варіанту).

Модуль 2. Фінанси підприємств місцевого господарства. Бюджетний контроль і моніторинг.

Написання реферату за темами:

1. Контроль фінансових органів за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів.
2. Структура місцевих бюджетів у зарубіжних країнах.
3. Реформа житлово-комунального господарства та її фінансове забезпечення.
4. Розподіл місцевих бюджетів на «загальний» та «спеціальний фонди», їхні джерела та порядок формування. Управління фінансами на місцевому рівні.

5. Проблеми формування місцевих бюджетів в умовах проведення бюджетної децентралізації.
  6. Види податкових надходжень до місцевих бюджетів.
  7. Фінансування освіти й охорони здоров'я з місцевих бюджетів.
  8. Розподіл доходів і видатків між місцевими бюджетами різних рівнів.
  9. Види, принципи та інструменти взаємодії Державного та місцевих бюджетів у зарубіжних країнах.
  10. Світовий досвід надання бюджетних трансфертів місцевим органам влади.
  11. Можливість застосування світового досвіду організації місцевих фінансів в Україні з урахуванням її історичних, економічних та демографічних особливостей.
2. Вирішення задач (згідно варіанту)

9. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. *Словесні*: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з книгою (читання, переказ, конспектування).
- 1.2. *Наочні*: демонстрація, ілюстрація, спостереження.
- 1.3. *Практичні*: практична робота, вправа.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

- 2.1. *Аналітичний*
- 2.2. *Методи синтезу*
- 2.3. *Індуктивний та дедуктивний методи*

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- 3.1. *Проблемний*
- 3.2. *Частково-пошуковий (евристичний)*
- 3.3. *Дослідницький*

4. Активні методи навчання – використання технічних засобів навчання, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання – використання мультимедійних технологій, електронних таблиць, case-study, kahoot, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).

10. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
  - рівень знань, продемонстрований на практичних, лабораторних та семінарських заняттях;
  - результати виконання та захисту лабораторних робіт;
  - експрес-контроль під час аудиторних занять;
  - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
  - виконання аналітично-розрахункових завдань;
  - результати тестування;
  - письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

11. Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота													Разом за модуль та СРС	Атестація	Підсумковий тест - екзамен		
Змістовий модуль 1 – 10 балів		Змістовий модуль 2 – 10 бала						Змістовий модуль 3 – 10 балів			Змістовий модуль 4 – 10 бала						СРС
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	15	55(40+15)	15	30	100
5	5	1		2	2	2	2	4	4	2	5	5					

6. Осадчук С. В. Бюджетна децентралізація: стан і перспективи. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2008-3/doc/3/15.pdf>.
7. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування. навч. посіб. за заг. наук. ред. М. М. Білинської. –Київ : НАДУ, 2014. 200 с.
8. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні. Монографія. за наук. ред. В. С. Загорського. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. 238 с.
9. Ткачук А. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад. Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. 76 с.

Додаткова:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Податковий кодекс України від 03 лютого 2013 р. № 2755-17. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Про бюджетну класифікацію : наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. № 11 (із змінами і доп.). URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
4. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин : Закон України від 28 грудня 2014 року № 79-VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/79-19>.
5. Про Державний бюджет України на 2019 рік : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2629-19>
6. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
7. Про засади державної регіональної політики від 5 лютого 2015 № 156-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
8. Про затвердження складових програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів України від 20 вересня 2017 року № 793 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
9. Про здійснення державних закупівель : Закон України від 10 квітня 2014 р. № 1197-VII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1197-18>.
10. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508-VII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
11. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів від 1 квітня 2014 р. № 333-р. – URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
12. Про схвалення Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 р. № 92-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D1%80>.

14. Інформаційні ресурси

1. Офіційні сайти обласних державних адміністрацій.
2. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України URL: <http://www.minregion.gov.ua/>.
4. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України. Офіційний сайт. URL: <http://www.dfp.gov.ua/>.
5. Национальная Интернет библиотека по управлению рисками в агро секторе (США).
6. URL: <http://www.agrisk.umn.edu/> –<http://www.rma.usda.gov/>
7. Министерство сельского хозяйства Канады. URL: <http://www.agr.gc.ca/>
8. Корпорация по предоставлению финансовых услуг агро сектору, провинция Альберта, Канада. URL: <http://www.afsc.ca/>
9. Корпорация «Agricorp», провинция Онтарио, Канада. <http://www.agricorp.com/>
10. Сельскохозяйственный Страховой Консорциум частных компаний «Agroseguro», Испания. URL: <http://www.agroseguro.es/>
11. Служба Экономических Исследований «ERS», США. URL: <http://www.ers.usda.gov>
12. Министерство Сельского Хозяйства Австралии. URL: <http://www.maff.gov.au>
13. Державна комісія з цінних паперів і фондового ринку. URL: <http://www.ssmc.gov.ua>.

14. Державний комітет зі статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
15. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
16. Міністерство економіки. URL: <http://www.me.gov.ua>.
17. Міністерство фінансів. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
18. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.